

IV 1. RODZAJE USŁUG. TRANSPORT I ŁĄCZNOŚĆ

1. Istota i klasyfikacja usług

- a. Zaspokajanie potrzeb ludzi, przedsiębiorstw i instytucji bez wytwarzania konkretnych produktów.
- b. Podział usług ze względu na wynik działalności:
 - o **informacyjne (łącznościowe)** – np. internetowe, pocztowe, telefoniczne,
 - o **dystrybucyjne (dostawcze)** – np. transport, handel,
 - o **oświatowo-kulturalne** – np. edukacja, działalność kulturalna,
 - o **naprawcze** – np. instalacyjne, remontowe, mechanika pojazdowa,
 - o **rekreacyjno-zdrowotne** – np. turystyka, opieka społeczna, ochrona zdrowia,
 - o **organizacyjne** – np. doradztwo, administracja, bezpieczeństwo publiczne.
- c. Wzrost znaczenia usług wyspecjalizowanych (np. doradztwo finansowe, projektowanie wnętrz) skutkujący zwiększeniem udziału usług w strukturze zatrudnienia.

2. Transport samochodowy – kluczowa rola w Polsce

- a. Największy udział w przewozach towarów.
- b. **Zalety:** niskie koszty na krótkich dystansach, transport „od drzwi do drzwi”, swoboda podróżowania.
- c. **Wady:** mniejsze bezpieczeństwo, negatywny wpływ spalin na zdrowie i środowisko, korki uliczne.
- d. **Infrastruktura (dane z 2021 r.):**
 - o gęstość dróg o twardej nawierzchni: 100,9 km na 100 km²,
 - o największa gęstość: obszary silnie zurbanizowane (np. woj. śląskie), najmniejsza: woj. podlaskie,
 - o długość autostrad: 1761 km, dróg ekspresowych: 2795 km.

3. Transport kolejowy

- a. Wzrost znaczenia w przewozach pasażerskich dzięki modernizacji taboru (np. Pendolino) i dużej gęstości linii (6,2 km/100 km²).
- b. Główny ładunek w transporcie towarowym: węgiel kamienny ze Śląska do portów w Szczecinie, Gdańsku i Gdyni.
- c. Transport miejski: metro (tylko w Warszawie) oraz tramwaje.
- d. **Zalety:** wysokie bezpieczeństwo, mniejsze korki, niskie koszty na długich dystansach.

4. Transport wodny (morski i śródlądowy)

- a. **Morski:** najtańszy przy dużych masach ładunków i dużych odległościach, kluczowy w handlu międzynarodowym.
- b. Połączenia promowe: Gdańsk, Gdynia i Świnoujście ze Szwecją.
- c. **Śródlądowy:** mniejsze znaczenie w Polsce ze względu na małą długość dróg wodnych; główna droga to Odra (transport węgla do Szczecina i Świnoujścia).

5. Transport lotniczy

- a. Najszybszy, najbezpieczniejszy, ale i najdroższy rodzaj transportu.
- b. Główny węzeł: Lotnisko Chopina w Warszawie; znaczące porty w Krakowie, Gdańsku i Katowicach.
- c. Czynniki wpływające na rozwój: wzrost zamożności społeczeństwa, tanie linie lotnicze.
- d. Problemy: regres w czasie pandemii COVID-19 oraz wpływ wojny na Ukrainie.

6. Transport przesyłowy i łączność

- a. **Transport przesyłowy:** rurociągi (ropa naftowa – rurociąg „Przyjaźń”, gaz ziemny – gazociągi Jamalski i Bałtycki), wodociągi oraz linie energetyczne.
- b. Znaczenie: zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i ciągłości dostaw dla przemysłu i gospodarstw domowych.
- c. **Łączność:** przekazywanie informacji (poczta, radio, TV, telefon, internet).
- d. Wpływ internetu: wzrost e-handlu, edukacji zdalnej oraz telepracy (szczególnie w czasie pandemii).

7. Znaczenie komunikacji dla gospodarki i jakości życia

- a. Umożliwienie przepływu informacji i utrzymywania kontaktów międzyludzkich.
- b. Wpływ na rozwój firm (dostawy towarów) i atrakcyjność inwestycyjną terenów (dostęp do mediów).
- c. Ułatwienie codziennego funkcjonowania: zakupy bez wychodzenia z domu, szybkie przemieszczanie się.